

กระทู้ถามที่ ๔๘๘ ร.

สภาผู้แทนราษฎร

๕ สิงหาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ปัญหาชาวต่างชาติซื้อที่ดินเพื่อทำนาในประเทศไทย

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ถามนายรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้

อาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของคนไทยมาช้านาน แต่ปัจจุบันพื้นที่ทำการเกษตรของไทยจำนวนมากได้ถูกแปรสภาพเป็นพื้นที่บ้านจัดสรร ทำให้เกิดปัญหาที่ดินมีสภาพเสื่อมโทรมและไม่มีที่ดินสำรองเพื่อทำการเกษตรในอนาคต ขณะที่มีการอ้างว่าชาวต่างชาติได้เข้ามาซื้อที่ดินสำหรับทำการเกษตรในประเทศไทย โดยมีองค์กรหรือนายหน้าปิดบังอำพรางซึ่งเป็นเรื่องที่น่าวิตกอย่างยิ่ง จำเป็นที่รัฐบาลต้องเร่งเข้ามาดูแลและหามาตรการในการป้องกันปัญหาชาวต่างชาติเข้ามาซื้อที่ดินในประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็วที่สุด จึงขอเรียนถามว่า

๑. รัฐบาลมีข้อมูลหรือไม่ว่ามีชาวต่างชาติมาซื้อที่ดินในนามของบุคคลอื่นในจังหวัดใดบ้าง และมีจำนวนกี่ไร่ ขอทราบรายละเอียด

๒. รัฐบาลมีมาตรการตรวจสอบกรณีชาวต่างชาติเข้ามาซื้อที่ดินทำการเกษตรในประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

๓. รัฐบาลมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไขกฎหมายควบคุมการถือที่ดินในการประกอบกิจการทางการเกษตรหรือไม่ อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

๔. รัฐบาลมีการศึกษาเพื่อออกกฎหมายใช้บังคับในการคุ้มครองรักษาพื้นที่ทางการเกษตรเพื่อคุ้มครองการทำอาชีพเกษตรกรรมให้กับคนไทย อันเป็นการแก้ไขปัญหาในระยะยาวหรือไม่ อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

วัชร เพชรทอง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

กรุงเทพมหานคร

คำตอบกระทู้ถามที่ ๔๘๕ ร.

ของ นายวัชร เพชรทอง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
เรื่อง ปัญหาชาวต่างชาติซื้อที่ดินเพื่อทำนาในประเทศไทย

ข้าพเจ้า นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ขอตอบกระทู้ถาม เรื่อง ปัญหาชาวต่างชาติซื้อที่ดินเพื่อทำนาในประเทศไทย ของท่านสมาชิกผู้มีความสนใจ ดังนี้

คำตอบข้อที่ ๑

ขอเรียนว่า การถือครองที่ดินของชาวต่างชาติ ต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายที่ดินซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบกำกับดูแลของกรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย เช่น การรับมรดกในฐานทายาทโดยธรรม (มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔) หรือการซื้อที่ดินเพื่ออยู่อาศัยกรณีนำเงินมาลงทุนไม่ต่ำกว่า ๕๐ ล้านบาท (มาตรา ๕๖ ทวิ) ในกรณีที่เป็นการนิคมอุตสาหกรรมตามที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ เช่น ตามกฎหมายว่าด้วยส่งเสริมการลงทุน กฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม กฎหมายว่าด้วยประกันวินาศภัย กฎหมายว่าด้วยประกันชีวิต และกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน เป็นต้น สำหรับการถือครองที่ดินในนามของบุคคลอื่น หากเป็นคนไทย ถือว่าเป็นการ “นอมินี” ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายที่ดิน และหากตรวจสอบพบเจ้าพนักงานที่ดิน จะต้องแจ้งให้ขายที่ดินนั้นภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

ทั้งนี้ จากการเสนอข่าวของสื่อมวลชนว่ามีชาวต่างชาติซื้อที่ดินในหลายจังหวัด ได้แก่ จังหวัดระนอง สุพรรณบุรี นครปฐม อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา และพะเยา รัฐบาลโดยส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้มีการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง ดังนี้

๑. กระทรวงมหาดไทย โดยกรมที่ดินได้แจ้งให้แต่ละจังหวัดดำเนินการตรวจสอบว่ามีข้อเท็จจริงตามที่มีการเสนอข่าวหรือไม่ ผลการตรวจสอบในเบื้องต้นไม่ปรากฏการกว้านซื้อที่ดินเพื่อการเกษตรตามที่เสนอข่าว อนึ่ง เนื่องจากกระทรวงมหาดไทยเห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน และเป็นผู้ที่ทราบความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการซื้อขายที่ดิน รวมทั้งการใช้ประโยชน์ที่ดิน จึงกำหนดเป็นนโยบายแจ้งไปยังจังหวัดต่างๆ ขอความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดส่องดูแลอีกทางหนึ่ง หากมีการซื้อขายที่ดินในท้องที่ของตนอย่างผิดปกติ หรือมีพฤติการณ์หลีกเลี่ยงกฎหมาย ถือครองที่ดินแทนคนต่างด้าว โดยอาศัยการจดทะเบียนสมรส

หรือให้บุคคลอื่นถือครองที่ดินแทน ให้รายงานผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อตรวจสอบและรายงานกระทรวงมหาดไทยต่อไป

๒. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตรสำรวจข้อมูลการเข้ามาครอบครองที่ดินเพื่อทำการเกษตรของชาวต่างชาติ ซึ่งอยู่ในระหว่างการสำรวจและรวบรวมข้อมูลในส่วนของการกรบกรบเข้าได้มอบหมายให้ศูนย์วิจัยข้าวและศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวที่กระจายอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ติดตามข้อมูลของคนต่างชาติที่เข้ามาเช่าที่ดินทำนาอย่างใกล้ชิด

๓. กระทรวงพาณิชย์ ได้มีการจัดทำแผนการตรวจสอบการประกอบธุรกิจ “การค้าที่ดิน” (เป็นธุรกิจตามบัญชี ๑ (๕) ท้ายพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๔๒ ห้ามมิให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจโดยเด็ดขาด) ของนิติบุคคลที่มีคนต่างด้าวลงทุนถือหุ้น และมีการถือครองที่ดินด้วย โดยได้ประสานข้อมูลการถือครองที่ดินจากกรมที่ดินได้นิติบุคคลกลุ่มเป้าหมาย และส่งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบผลการตรวจสอบในเบื้องต้นยังไม่พบการ “นอมินี” ธุรกิจการค้าที่ดินแทนคนต่างด้าวที่ชัดเจน ซึ่งกระทรวงพาณิชย์จะมีการประสานข้อมูลการตรวจสอบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นต้น เพื่อตรวจสอบแสวงหาข้อเท็จจริงในเชิงลึกต่อไป

๔. กระทรวงยุติธรรม โดยกรมสอบสวนคดีพิเศษซึ่งได้ตรวจสอบเบื้องต้นในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่า มีนิติบุคคลถือครองที่ดินและมีการถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินในหลายพื้นที่ในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เช่น เขตอำเภอฟักไผ่ อำเภอบางซ้าย อำเภอสนาเป็นต้น จากการตรวจสอบเบื้องต้นยังไม่พบว่ามีคนต่างด้าวเป็นผู้ถือหุ้น กรรมการ หรือเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินแต่อย่างใด และจะดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงต่อไป นอกจากนี้ยังได้มีการตรวจสอบเบื้องต้นในเขตอำเภอเมือง ตำบลท่าเสด็จ อำเภอบางปลาม้า อำเภอสามชุก อำเภอหนองหญ้าไซ และอำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี และที่อำเภอเมือง อำเภอบ้านสร้าง อำเภอศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี รวมทั้งที่อำเภอเมือง อำเภอปากพลี อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก และจังหวัดอื่น ๆ เช่น จังหวัดเพชรบุรี ราชบุรี และนครปฐม ซึ่งปรากฏเป็นข่าวว่ามีนายทุนต่างชาติซื้อที่นานั้นยังไม่พบว่ามีคนต่างด้าวถือครองที่ดินแต่อย่างใด รวมถึงกรณีข้าราชการตำรวจจังหวัดพิจิตรมีชื่อเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินในเขตอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จำนวนประมาณ ๒,๐๐๐-๓,๐๐๐ ไร่ โดยถือครองที่ดิน

แทนกลุ่มนายทุนในจังหวัดปทุมธานี แต่ยังไม่ทราบชื่อว่าเป็นผู้ใด ซึ่งขณะอยู่ระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

คำตอบข้อที่ ๒

ขอเรียนว่า เคมีคนต่างด้าวสามารถถือครองที่ดินในประเทศไทยได้โดยอาศัยบทสนธิสัญญาตามมาตรา ๘๖ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน แต่ประเทศไทยได้บอกเลิกสนธิสัญญากับประเทศต่าง ๆ แล้วตั้งแต่วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๔ ในปัจจุบันคนต่างด้าวจึงรับโอนที่ดินได้ ๓ กรณี คือ กรณีรับมรดกในฐานะที่เป็นทายาทโดยธรรม ตามมาตรา ๕๓ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน กรณีซื้อที่ดิน ๑ ไร่ เพื่อเป็นที่อยู่อาศัย โดยนำเงินมาลงทุน ๔๐ ล้านบาท ตามมาตรา ๕๖ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และกรณีรับโอนที่ดินตามกฎหมายอื่น เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. ๒๕๒๐ เป็นต้น เนื่องจากคนต่างด้าวมิสิทธิรับโอนที่ดินได้เพียง ๓ กรณีดังกล่าว คนต่างด้าวจึงหลีกเลี่ยงกฎหมายโดยให้คนไทยถือที่ดินแทนหรือตั้งบริษัทเพื่อรับโอนที่ดินแทน

นอกจากนี้ การประกอบธุรกิจทางการเกษตร เช่น ทำนา ทำไร่ ทำสวน นั้น พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้เป็นธุรกิจตามบัญชี ๑ (๒) และเป็นธุรกิจที่ต้องห้ามมิให้คนต่างด้าวประกอบโดยเด็ดขาด อย่างไรก็ตาม คนต่างด้าวอาจใช้ช่องทาง “นอมินี” ซื้อที่ดินเพื่อการเกษตรโดยจ้างคนไทยช่วยเหลือหรือสนับสนุน เช่น ถือหุ้นแทนในนิติบุคคลเพื่อถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินเพื่อทำการเกษตร เป็นต้น ซึ่งส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้มีมาตรการป้องกันมิให้มีการหลีกเลี่ยงกฎหมายถือที่ดินแทนคนต่างด้าว รวมทั้งมีมาตรการตรวจสอบต่าง ๆ ดังนี้

๑. กระทรวงมหาดไทย โดยกรมที่ดินได้กำหนดมาตรการและทางปฏิบัติ ดังนี้

๑.๑ มาตรการป้องกันก่อนการได้มาซึ่งที่ดิน

๑) กรณีคนต่างด้าวให้คนไทยถือที่ดินแทน

(๑) ก่อนจดทะเบียนพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องสอบสวนเรื่องการหลีกเลี่ยงกฎหมาย เช่น การได้มาซึ่งที่ดินเพื่อประโยชน์แก่คนต่างด้าวตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๔๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๒ (๒)

(๒) กรณีเป็นที่ควรเชื่อได้ว่า การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมนั้น จะเป็นการหลีกเลี่ยงกฎหมาย หรือเป็นที่ควรเชื่อได้ว่า จะซื้อที่ดินเพื่อประโยชน์แก่คนต่างด้าว ให้ขอคำสั่งต่อรัฐมนตรี (มาตรา ๗๔ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน)

(๓) กรณีคนไทยที่มีคู่สมรส (ทั้งที่ชอบและมีชอบด้วยกฎหมาย) เป็นคนต่างด้าวขอได้มาซึ่งที่ดิน กระทรวงมหาดไทยโดยกรมที่ดินวางทางปฏิบัติไว้ว่า ต้องให้คนต่างด้าวและคนไทยให้ถ้อยคำรับรองว่าเงินที่คนไทยนำมาซื้อที่ดินเป็นสินส่วนตัวหรือทรัพย์สินส่วนตัวของคนไทยมิใช่สินสมรสหรือทรัพย์สินที่ทำมาหาได้ร่วมกันแต่อย่างใด (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๕๑๕/ว ๓๕๒๘๘ ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๘)

๒) กรณีคนต่างด้าวตั้งบริษัทเพื่อรับโอนที่ดินแทน เนื่องจากมีปัญหาเกี่ยวกับการถือครองที่ดินแทนคนต่างด้าวในลักษณะตั้งบริษัทเพื่อรับโอนที่ดิน กระทรวงมหาดไทยโดยกรมที่ดินจึงวางทางปฏิบัติ ดังนี้

(๑) การขอได้มาซึ่งที่ดินของบริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือห้างหุ้นส่วนสามัญที่จดทะเบียนแล้ว และมีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ (ซื้อขาย ให้เช่า ประกอบกิจการโรงแรม สร้างบ้านพักตากอากาศ) โดยนิติบุคคลนั้นมีคนต่างด้าวถือหุ้น หรือเป็นกรรมการ หรือนิติบุคคลนั้นไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ แต่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าให้คนไทยเป็นผู้ถือหุ้นแทนคนต่างด้าว (มีคนต่างด้าวเป็นผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อแทนบริษัท คนต่างด้าวเป็นผู้เริ่มก่อการตั้งบริษัท คนต่างด้าวผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิมีสิทธิออกเสียงมากกว่า ผู้ถือหุ้นสัญชาติไทยรายใหญ่มีอาชีพเป็นทนายความ หรือนายหน้า) พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องสอบสวนให้ปรากฏชัดเจนว่า ผู้ถือหุ้นที่มีสัญชาติไทยเป็นผู้ถือหุ้นที่แท้จริง มิได้ถือแทนคนต่างด้าว โดยมีวิธีการสอบสวน ดังนี้

- สอบสวนรายได้ของผู้ถือหุ้นสัญชาติไทย (ทั้งกรณีของผู้ถือหุ้นที่เป็นบุคคลสัญชาติไทย และนิติบุคคลสัญชาติไทย ยกเว้น บริษัทมหาชนจำกัด หรือนิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดินตามกฎหมายอื่น) โดยสอบสวนว่ามีอาชีพใด รายได้เดือนละเท่าไร โดยต้องแสดงหลักฐานประกอบ

- สอบสวนว่าเงินที่ถือหุ้นมีที่มาอย่างไร (ทั้งกรณีของผู้ถือหุ้นที่เป็นบุคคลสัญชาติไทยและนิติบุคคลสัญชาติไทย ยกเว้น บริษัทมหาชนจำกัด หรือนิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดินตามกฎหมายอื่น) เช่น เงินเก็บสะสม ขายที่ดิน รับมรดก กู้ยืมมา โดยให้แสดงหลักฐาน เช่น บัญชีเงินฝาก สัญญาซื้อขาย หลักฐานการรับมรดก หรือสัญญากู้ยืม

(๒) กรณีนิติบุคคลต่างด้าวเช่าที่ดินหรือถือสิทธิประเภทอื่นในระยะยาว ให้สอบสวนว่ามีวัตถุประสงค์ในการเช่าที่ดินเพื่อนำไปประกอบกิจการใด เป็นการถือครองที่ดินแทนคนต่างด้าวหรือขัดต่อพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๔๒ หรือไม่

(๓) กรมที่ดินวางแนวทางปฏิบัติว่า ภายในเดือนมิถุนายนของทุกปี ให้สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานครและสำนักงานที่ดินจังหวัดส่งรายชื่อนิติบุคคลที่มีคนต่างด้าว ถือหุ้นหรือเป็นกรรมการ ให้สำนักงานบริการข้อมูลธุรกิจ หรือสำนักพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดตรวจสอบว่านิติบุคคลดังกล่าว มีคนต่างด้าวเพิ่มทุนจนเป็นนิติบุคคลต่างด้าวหรือไม่ ซึ่งหากตรวจสอบแล้วปรากฏว่านิติบุคคลใด กลายเป็นนิติบุคคลต่างด้าว จะต้องถูกบังคับให้จำหน่ายที่ดิน

๑.๒ มาตรการบังคับและลงโทษกรณีถือที่ดินแทนคนต่างด้าว

๑) มาตรการเกี่ยวกับที่ดิน โดยบังคับให้จำหน่ายที่ดินตามขั้นตอนของกฎหมาย โดยคนต่างด้าวต้องจำหน่ายที่ดินภายในเวลาที่อธิบดีกำหนดให้ ซึ่งไม่น้อยกว่า ๑๘๐ วัน แต่ไม่เกินหนึ่งปี ถ้าไม่จำหน่ายที่ดินในเวลาที่กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจจำหน่ายที่ดินนั้น ซึ่งอธิบดีกรมที่ดินได้มอบอำนาจ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทนแล้ว (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๕๑๕/ว ๐๔๓๐๕ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘)

๒) มาตรการเกี่ยวกับตัวบุคคล

(๑) ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๖๗ ฐานแจ้งให้เจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่จดข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารราชการ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๒) ความผิดตามประมวลกฎหมายที่ดิน โดยคนต่างด้าวมีความผิดตามมาตรา ๑๑๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ฐานได้มาซึ่งที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ระวังโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือจำคุกไม่เกินสองปี หรือทั้งปรับทั้งจำ นิติบุคคลมีความผิดตามมาตรา ๑๑๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ระวังโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท สำหรับคนไทยมีความผิดตามมาตรา ๑๑๓ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ฐานได้มาซึ่งที่ดินในฐานะเป็นตัวแทนของคนต่างด้าว หรือนิติบุคคลที่ถือเป็นคนต่างด้าว ระวังโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือจำคุกไม่เกินสองปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

๑.๓ การเพิ่มความเข้าใจให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติ

เพื่อเป็นการควบคุมการถือครองที่ดินแทนคนต่างด้าว จึงได้เพิ่มความเข้าใจให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติตามกฎหมายและแนวทางปฏิบัติโดยเคร่งครัด ในกรณีที่มีการซื้อที่ดินเป็นจำนวนมากหรือเมื่อรวมกับที่ดินเดิมแล้วเป็นที่ดินจำนวนมากจนผิดสังเกต หากรายใดมีเหตุผล

หรือพฤติการณ์ที่พอจะเชื่อได้ว่าการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมนั้น จะเป็นการหลีกเลี่ยงกฎหมาย หรือจะซื้อที่ดินเพื่อประโยชน์แก่คนต่างด้าว ตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๑๔ วรรคสอง ขอให้จังหวัดสอบสวนข้อเท็จจริงแล้วพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป และได้จัดทำสรุปมาตรการป้องกันการถือครองที่ดินแทนคนต่างด้าว เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์ดังกล่าว (หนังสือกรมที่ดิน ค่วนที่สุด ที่ มท ๐๕๑๕.๒/ว ๒๓๖๑๓ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๒)

๑.๔ กำหนดเป็นนโยบายการตรวจราชการให้กับผู้ตรวจราชการกรมที่ดิน

โดยให้ถือปฏิบัติว่า ในการตรวจราชการสำนักงานที่ดินในเขตที่รับผิดชอบ ขอให้ตรวจเรื่องการถือครองที่ดินแทนคนต่างด้าวด้วย โดยให้สุ่มตรวจสอบการจดทะเบียนรับโอนที่ดิน ของนิติบุคคลที่มีคนต่างด้าวถือหุ้นว่าได้ดำเนินการตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ค่วนที่สุด ที่ มท ๐๕๑๕/ว ๒๒๒๓ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑ หรือไม่ และพฤติการณ์เป็นการถือครองที่ดิน แทนคนต่างด้าวหรือไม่ อย่างไร

๑.๕ การขอความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชน และเป็นผู้ที่ทราบความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการซื้อขายที่ดิน รวมทั้งการใช้ประโยชน์ในที่ดิน รัฐบาล โดยกระทรวงมหาดไทย จึงได้มีหนังสือสั่งการถึงผู้ว่าราชการจังหวัดให้ขอความร่วมมือจากองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดส่องดูแลอีกทางหนึ่ง หากมีการซื้อขายที่ดินในท้องที่ของตนอย่างผิดปกติ หรือพฤติการณ์หลีกเลี่ยงกฎหมายถือครองที่ดินแทนคนต่างด้าวโดยอาศัยการจดทะเบียนสมรส หรือให้บุคคลอื่นถือครองที่ดินแทน ให้รายงานผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อตรวจสอบและรายงานกระทรวงมหาดไทย ต่อไป (หนังสือกระทรวงมหาดไทย ค่วนที่สุด ที่ มท ๐๕๑๕.๒/ว ๒๘๖๕ ลงวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๒)

๒. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีมาตรการการแก้ไขปัญหาเพื่อคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม ดังนี้

๒.๑ ให้นำหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อ ปลุกสร้างจิตสำนึกให้คนไทยในชาติและเกษตรกรตระหนักในความเป็นเจ้าของประเทศ มีความรักหวงแหน พื้นที่การเกษตร

๒.๒ ให้กรมส่งเสริมการเกษตรเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์และสอดคล้องดูแลการเข้ามาทำการเกษตรของชาวต่างชาติในลักษณะการดำเนินการโดยอาศัยนอมินี

๒.๓ ประสานงานให้หน่วยงานที่มีกฎหมายคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม เช่น กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงแรงงาน กวดขันการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด

๒.๔ ประสานงานให้กระทรวงพาณิชย์ประสานกับกรมสอบสวนคดีพิเศษในการออกกฎกระทรวงให้การกระทำผิดตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นคดีพิเศษอยู่ในความรับผิดชอบของกรมสอบสวนคดีพิเศษต่อไป

๓. กระทรวงพาณิชย์ มีมาตรการในการตรวจสอบ ดังนี้

๓.๑ จัดทำแผนโครงการตรวจสอบธุรกิจของนิติบุคคลไทยที่มีคนต่างด้าวถือหุ้นตั้งแต่ ๐.๑% - ๔๙.๙๙% โดยได้คัดเลือกกลุ่มเสี่ยงต่อการใช้ “นอมินี” เช่น เริ่มต้นจากการคัดเลือกกลุ่มธุรกิจตามบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๔๒ และเป็นธุรกิจที่ต้องห้ามมิให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจโดยเด็ดขาด เช่น ธุรกิจการทำนา ทำสวน ทำไร่ และธุรกิจการค้าที่ดินในจังหวัดใหญ่และจังหวัดแหล่งท่องเที่ยว เช่น จังหวัดเชียงใหม่ ประจวบคีรีขันธ์ ชลบุรี และภูเก็ต

๓.๒ ส่งเจ้าหน้าที่ออกตรวจสอบ การตรวจสอบตามโครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริง รวมทั้งให้คำปรึกษาและแนะนำการปฏิบัติตามกฎหมายที่กรมรับผิดชอบ กำกับดูแลให้ธุรกิจได้รับทราบไปในคราวเดียวกัน เพื่อป้องกันและป้องปรามมิให้มีการใช้ “นอมินี” ถือครองที่ดิน บ้านและที่ดิน แทนคนต่างด้าว

๓.๓ เมื่อตรวจสอบครบถ้วนตามโครงการแล้ว จะนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์และประเมินผล เพื่อเป็นข้อมูลในการตรวจสอบในเชิงลึก โดยจะมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นต้น เพื่อบูรณาการด้านข้อมูลการตรวจสอบร่วมกัน และเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๔ ประสานความร่วมมือกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ ส่งเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ตรวจสอบในจังหวัดภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคเหนือตอนล่าง เช่น จังหวัดสุพรรณบุรี พระนครศรีอยุธยา กำแพงเพชร ฉะเชิงเทรา นครนายก ลพบุรี ชัยนาท และสิงห์บุรี ซึ่งผลการตรวจสอบในเบื้องต้น

ยังไม่พบการกระทำที่เข้าข่ายเป็น “νομินี” ตามที่เป็นข่าว กระทรวงพาณิชย์และกรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้ติดตามตรวจสอบในเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งหากพบการกระทำความผิดจะดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

๓.๕ ประสานความร่วมมือไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด สำนักงานพาณิชย์จังหวัด และสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัด ทุกจังหวัด เพื่อเผยแพร่คำชี้แจงของกระทรวงพาณิชย์เรื่อง การใช้ “νομินี” ในการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวให้ประชาชนทราบ รวมทั้งขอความร่วมมือ ในการรับแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสจากประชาชนส่งให้กระทรวงพาณิชย์เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตรวจสอบร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

คำตอบข้อที่ ๓ และคำตอบข้อที่ ๔

ขอเรียนว่า รัฐบาลมีนโยบายดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม และหน่วยงานภาครัฐประกอบด้วย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้จัดประชุมและมีความเห็นร่วมกันว่า ควรกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อป้องกันปัญหา “νομินี” การถือครองที่ดินของคนต่างด้าวเพื่อทำนา ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารและความเป็นอยู่ของเกษตรกรในอนาคต และเพื่อควบคุมการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์ทางด้านเกษตรกรรมอย่างเต็มที่ รัฐบาลโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดแนวทางและยกร่างกฎหมายการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม มีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ คือ กำหนดกรอบแนวทางและมาตรการการปฏิบัติเพื่อคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม พิจารณายกร่างกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม เป็นต้น ทั้งนี้ คณะกรรมการฯ ดังกล่าวได้ประชุมพิจารณาศึกษาวิเคราะห์ข้อเท็จจริง กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และนโยบายของรัฐบาลแล้ว ได้กำหนดกรอบแนวทางในการยกร่างกฎหมาย โดยมีวัตถุประสงค์และกลไกในการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์ในการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม

๑.๑ เพื่อรักษาพื้นที่เกษตรกรรม โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีการลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านชลประทานแล้ว ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นฐานการผลิตทางการเกษตรในระยะยาว

๑.๒ เพื่อฟื้นฟูและบำรุงดินให้มีความเหมาะสมแก่การใช้ประโยชน์ทางเกษตรกรรมได้อย่างยั่งยืน

๑.๓ เพื่อควบคุมมิให้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ในที่ดินไปทำอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตรกรรม

๑.๔ เพื่อป้องกันการสูญเสียที่ดินให้ตกไปอยู่ในความครอบครองของนายทุนและชาวต่างชาติ

๑.๕ เพื่อดูแลเกษตรกรให้ถือครองที่ดินในนามของตนเอง

๒. กลไกในการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม ประกอบด้วย

๒.๑ คณะกรรมการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม

๒.๒ คณะกรรมการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมจังหวัด

๒.๓ การกำหนดเขตคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม

๒.๔ การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่

๒.๕ การบังคับใช้กฎหมายเฉพาะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒.๖ การลงโทษ

โดยคณะกรรมการ ฯ ในการประชุม ครั้งที่ ๔/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๒ ได้กำหนดมาตรการดำเนินการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งได้มีการดำเนินการไปแล้ว ดังต่อไปนี้

๑) จัดทำหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ขอความร่วมมือพิจารณา กำหนดแนวทางการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาชาวต่างชาติเข้ามาซื้อที่ดิน โดยขอให้จังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเฝ้าระวังสอดส่องชาวต่างชาติที่มีพฤติกรรมส่อไปในทางที่น่าเชื่อได้ว่าเป็นการหลีกเลี่ยงกฎหมายโดยอาศัยการจดทะเบียนสมรส หรือให้บุคคลอื่นถือครองที่ดินแทน รวมทั้งขอความร่วมมือกรมโยธาธิการและผังเมืองให้คำนึงถึงการคุ้มครองพื้นที่สีเขียวในการพิจารณาการแก้ไขผังเมืองเฉพาะ และขอให้พิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายที่ดินในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๒) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาและยกร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งคณะทำงานดำเนินการศึกษาและยกร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม พ.ศ. ภายใต้กรอบแนวทางที่คณะกรรมการฯ กำหนดไว้

๓) ในการดำเนินการศึกษาและยกร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม พ.ศ. ของคณะทำงาน ฯ ได้เชิญผู้แทนเกษตรกรที่เป็นเอ็นจีโมาเข้าร่วมประชุมเพิ่มเติมอีก ๖ ท่าน

เพื่อขอรับฟังความคิดเห็นประกอบการยกร่างพระราชบัญญัติ ฯ และที่ประชุมคณะทำงาน ฯ ได้ยกร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม พ.ศ. เพื่อให้เป็นกฎหมายคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมในลักษณะเป็นองค์รวม โดยได้เสนอร่างกฎหมายดังกล่าวให้คณะกรรมการกำหนดกรอบแนวทางและยกร่างกฎหมาย ฯ พิจารณา

๔) คณะกรรมการกำหนดกรอบแนวทางและยกร่างกฎหมาย ฯ ได้ประชุมพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม พ.ศ. ที่คณะทำงาน ฯ เสนอ และได้ปรับปรุงเนื้อหาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และได้เสนอร่างพระราชบัญญัติ ฯ ให้คณะกรรมการพัฒนากฎหมายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๒ เพื่อจะได้นำร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม พ.ศ. เสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีต่อไป